

Kapitány Orsolya Kézművesség Somogyban

Részlet a kiadványból:

A Kaposvári Agyagiparosok Háziipari és Népművészeti Termelő Szövetkezete 1952. június 1-én (alig egy év után kiválva a Lakberendező és Lakásjavító KTSZ-ből) alakult meg 19 fővel, köztük 11 kályhással, 5 fazekassal, 3 fő mind a két szakmát művelte.

A frissen megalakult kaposvári szövetkezet is egyik színtere volt annak a kultúrpolitikai és gazdasági elképzelésnek, melynek sikerre vitelében Ortutay Gyula kezdeményezésére a néprajztudomány fiatal szakemberei is aktívan részt vettek.

A cél az volt, hogy felélesszék az országban a népi díszítőművészetet, és azt az új társadalmi körülményekhez igazodó tartalommal töltsék meg. Ennek az elképzelésnek köszönhetően szerveződtek az országban a népművészeti szövetkezetek, életre hívták a háziipari és népművészeti áruk kereskedelmi hálózatát és azokat a szervezeteket (pl. Népművészeti és Háziipari Vállalat, 1950., Népművészeti Intézet, 1951., HISZÖV, 1953. stb.), melyek szakmai felügyelete garanciát biztosított a kitűzött cél eléréséhez. Felállították a Népi Iparművészeti Tanácsot (NIT), melynek feladata lett a művészi szempontok érvényesítése. Minisztertanácsi határozat született a népművészetben kimagasló eredményt elért személyek Népművészet Mestere címmel történő kitüntetésére. Ennek első átadására 1953. augusztus 20-án került sor. Kiemelkedő népművészeti tevékenységet folytatók a „Népi Iparművész” címet is elnyerhették

A kaposvári fazekas szövetkezet 1952-2005 közötti működése során az egykori ólomházas parasztkerámiák gyártásától- szakemberek bevonásával- eljutott a habán hagyományokon alapuló ónmázás technológia modernkori alkalmazásáig. Az 1970-80-as években e szövetkezet 140-150 embert is foglalkoztatott (szakmunkás, betanított munkás). Jelentős eredményt értek el az utánpótlás nevelésében is, így a megyében, a napjainkban is tevékenykedő fazekasok, kályhások többsége itt tanulta ki a szakmát. Használati edények, díszkerámiák, modernkori cserépkályhák a város ezen kézművességét országos hírűvé, nemzetközi szinten (Ausztria, Németország, Japán, USA) elismertté tette. A szövetkezet művészeti vezetője Tamás László (1923-) volt, aki 1956-ban megkapta a Népművészet Mestere kitüntetést, tanulói közül többen népi iparművészek lettek. Az ezredforduló gazdasági válsága és a politikai átalakulás felszámolta a szövetkezetek nagy részét. A kaposvári fazekasok is erre a sorsra jutottak 2005-ben. A több évtized alatt összegyűlt, zsúrizett mintaraktári kerámia (520 db) a Rippl-Rónai Múzeum néprajzi gyűjteményébe került.